

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistämisestä strategisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muuttamisesta (U 28/2026 vp)

Eduskunnan talousvaliokunnan kuuleminen 28.5.2026

Yleiset huomiot

Komissio julkaisi 4. maaliskuuta ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistämisestä strategisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muuttamisesta (teollisuuden vauhdittamissäädös).

Teollisuuden vauhdittamissäädös (jatkossa: IAA) on yksi keskeisistä aloitteista, joilla komissio pyrkii edistämään 26.2.2025 julkaistussa puhtaan teollisen kehityksen ohjelmassa asetettuja tavoitteita (valtioneuvoston selvitys E 15/2025 vp). Kuten perusmuistiossa todetaan, aloitteella on yhteys myös EU:n kilpailukykykompassiin, taloudellista turvallisuutta koskevaan tiedonantoon sekä autoteollisuuden toimintasuunnitelmaan.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut kunnianhimoiseen EU:n energia-, ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan, jota toteutetaan Euroopan kilpailukykyä, tuotavuutta ja turvallisuutta vahvistavilla keinoilla. Puhtaassa siirtymässä on merkittävää kasvupotentiaalia ja uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK jakaa perusmuistiossa esitetyn Suomen kannan siitä, että puhdas siirtymä on toteutettava markkinaehtoisesti, kustannustehokkaasti ja teknologianeutraalisti luoden EU:lle selkeää kilpailuetua. Samoin on tärkeää, että kauppapolitiikan, taloudellisen turvallisuuden toimenpiteiden, innovaatioiden ja kansainvälisten kumppanuuksien avulla vahvistetaan eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä.

EK pitää tervetulleena sitä, että komissio on ottanut tehtäväkseen eurooppalaisten yritysten, tässä tapauksessa valmistavan teollisuuden ja strategisena pidettyjen toimialojen kilpailukyvyn ja kasvuedellytysten parantamisen.

IAA -ehdotuksen tavoitteet ovat lähtökohtaisesti linjassa EK:n tavoitteiden kanssa. Osa asetusehdotukseen sisältyvistä toimenpiteistä ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että ne saattavat vääristää kilpailua ja heikentää Suomen ja muiden EU:n jäsenmaiden houkuttelevuutta investointiympäristönä. Tämän vuoksi sääntelyn vaikutuksia yritysten toimintaedellytyksiin on arvioitava erityisen huolellisesti ehdotuksen jatkokäsittelyn aikana.

EK korostaa, että paitsi EU-alkuperävaatimusten, myös muiden ehdotukseen sisältyvien toimenpiteiden kohdentumisessa täytyy painottaa riskiperusteisuutta eli niiden tulee tähdätä EU:n kriittisten riippuvuuksien vähentämiseen ja teollisten tuotantorakenteiden keskeisimpien heikkouksien poistamiseen. Tuotannon yleisiin suojatoimiin on hyödynnettävä tarvittaessa muita politiikkavälineitä.

EK kiinnittää huomiota myös siihen, että Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn vaikuttavat myös useat sellaiset tekijät, joita IAA-esityksessä ei käsitellä. Sääntely-ympäristön selkeys ja yksinkertaisuus, sisämarkkinaesteiden purku ja hallinnollisen ja raportointitaakan vähentäminen ovat yritysten kilpailukykyyn kannalta olennaisia tavoitteita, jotka vaikuttavat myös Euroopan alueelle suuntautuviin investointeihin ja TKI-panostuksiin sekä osajien liikkuvuuteen. EU:n ilmastotavoitteilla ja päästökauppajärjestelmällä on puolestaan tärkeä rooli ennakoitavan ja edelläkävijyyttä kirittävän toimintaympäristön varmistamisessa.

Yksityisen rahoituksen osalta yhteisen eurooppalaisen pääomamarkkinan merkitys on suuri, mutta tulevilla EU-rahoituskaudella myös uusi kilpailukykyrahausto tulee nähdä tärkeänä välineenä uusien puhtaiden teknologioiden ja ratkaisujen sekä teollisten innovaatioiden edistäjänä. Siksi EK pitää olennaisena huolehtia sekä rahaston riittävästä koosta että kilpailullisuudesta ja korkeasta laadusta rahoituksen myöntämisen perusteena.

Yksityiskohtaiset huomiot

Lupamenettelyiden sujuvoittaminen

Valtioneuvoston tavoin EK tunnistaa sujuvien lupamenettelyiden merkityksen osana houkuttelevaa investointiympäristöä. EK kannattaa komission pyrkimystä helpottaa ja nopeuttaa teollisten hankkeiden luvitusta. Asetusehdotuksen hyviin puoliin kuuluvat mm. verrattain laaja soveltamisala, yhden luukun periaatteen seuraaminen ja sähköiset työkalut tiedonkulun helpottamiseksi viranomaisen ja yritysten välillä.

EK jakaa valtioneuvoston näkemyksen siitä, että jäsenvaltioille on jätettävä riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen ja muita ympäristöasioita koskevien menettelyiden kehittämiseen ja nopeuttamiseen. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on huolehdittava siitä, että IAA ei kumoa niitä hyötyjä, joita kansallisella luvitusuudistuksella odotetaan saavutettavan. Suomen edelläkävijyys luvituksen helpottamisessa on kilpailuetu, josta on syytä pitää kiinni.

EK pitää tärkeänä, että IAA ei velvoita toiminnanharjoittajaa hakemaan kaikkia hankkeen lupia samanaikaisesti. Etenkin laajoissa hankkeissa yksittäisten lupien tarpeesta ei välttämättä ole tarkkaa kuvaa hankkeen alkuvaiheessa, ja joka tapauksessa lupien hakeminen vaihteittain voi olla yrityksen näkökulmasta taroituksenmukaista. Toisaalta yhteistä lupahakemusta olisi hallinnollisen taakan

tasapainottamiseksi perusteltua tarjota vaihtoehdoksi toiminnanharjoittajan niin halutessa.

Muilta osin EK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

EU-alkuperävaatimukset ja vähähiilisyysvaatimukset

Eurooppalainen etusija-ajattelu nousee vahvasti esille IAA:ssa ja ehdotetut toimenpiteet kilpailuedellytysten vahvistamiseksi luomalla julkista kysyntää lain-säädännön avulla poikkeavat paikoin merkittävästikin aiemmin vakiintuneista, avointen markkinoiden ja vapaan kaupan lähtökohdista.

Vaikka esitetyn näkökulman muutos on ymmärrettävä ja paikoin myös kannatettava, ehdotettuun keinovalikoimaan liittyy EK:n arvion mukaan haasteita. Selvää on, että tullessaan sovellettavaksi EU-alkuperävaatimukset kohtelevat eri toimialoja ja yrityksiä hyvin eri tavoin.

Valtioneuvoston tavoin EK pitää edellä lausutuista syistä tärkeänä, että EU-alkuperävaatimukset ovat oikein kohdennettuja ja rajautuvat ainoastaan strategisesti merkittäviin tuotteisiin ja että kolmannesta maasta tulevan tuotteen katsotaan täyttävän alkuperävaatimukset, jos kyseessä olevalla maalla on EU:n kanssa esimerkiksi vapaakauppasopimus tai tulliliitto tai jos maa on osapuolena WTO:n julkisia hankintoja koskevassa sopimuksessa.

Perusmuistion mukaan valtioneuvosto ei pidä kannatettavana, että tukiehtojen yksityiskohtainen sääntely siirtyy pääsääntöisesti komission toimivallassa olevasta valtiontukisääntelystä sektorikohtaiseen sääntelyn piiriin. EK on tästä yhtä mieltä yleisellä tasolla, mutta huomauttaa, että eri toimialojen ja yritysten näkemyksiä on syytä kuulla ehdotuksen jatkokäsittelyn aikana.

Perusmuistiossa on nostettu esille, että IAA:n vähähiilisyysvaatimukset nojaavat ETS ja CBAM-päästölaskentasääntöihin ja että hiilirajamekanismin yhteydessä vastaavasti tuotesidonnaisten päästöjen määrittely on ollut teknisesti haastavaa. EK huomauttaa, että vähähiilisyiden ohella tuotteiden EU-alkuperän määrittely voi olla käytännössä hyvin vaikeata, mikä on käynyt ilmi mm. EU:n puolustushankintoihin suunnatun SAFE-rahoituksen yhteydessä ja mikä aiheuttaa yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa.

EK suhtautuu hyvin kriittisesti komission esittämiin laajoihin valtuuksiin antaa delegoituja säädöksiä, joilla voitaisiin muuttaa vähähiilisyys- ja EU-alkuperävaatimuksia tai nimetä uusia strategisia sektoreita, joihin ulkomaisten investointien sääntöjä sovelletaan. Vaikka delegoitujen säädösten käyttö nopeuttaa reagointia toimintaympäristön muutoksiin, niiden on oltava luonteeltaan puhtaasti teknisiä ja kohteeltaan huomattavasti tarkemmin rajattuja sääntelyn riittävän ennakoitavuuden varmistamiseksi.

Valtioneuvoston kannan mukaan alkuperävaatimusten ja vähähiilisyysvaatimusten pysyvyyden tarpeellisuutta tulisi arvioida osana neuvotteluita ja tukiohjelmien osalta EU-alkuperävaatimusten pysyvyyteen suhtaudutaan kriittisesti.

EK pitää tärkeänä toistaa tässä yhteydessä, että sääntelyn ennakoimattomuus on omiaan heikentämään merkittävästikin yritysten investointivalmiutta. Mikäli vaatimuksista tehdään väliaikaisia, yritykset tarvitsevat vähintään selkeän määräjän, johon asti nyt IAA:ssa asetettavia alkuperä- ja vähähiilisyysvaatimuksia seurataan.

EK:lla ei ole muuta huomautettavaa valtioneuvoston kannasta.

Ehdot ulkomaisille suorille sijoituksille

EK pitää tervetulleena komission pyrkimystä vastata epäreiluun globaaliin kilpailuun, mutta suorille ulkomaisille sijoituksille asetettavat kriteerit strategisilla toimialoilla eivät ole toimivin tapa korjata kilpailuasetelmaa.

Vaikka tässä vaiheessa on vaikeata arvioida, vähentäisivätkö tai vaikeuttaisivatko ehdotetut vaatimukset sijoituksia Suomeen, riski investointien tekemättä jäämiselle on olemassa. Siksi EK suhtautuu valtioneuvoston tavoin kriittisesti esitykseen ulkomaisten investointien ehdollistamisesta. Samoin EK näkee ongelmallisena komission esittämät laajat valtuudet antaa delegoituja säädöksiä, joilla voitaisiin nimetä uusia strategisia sektoreita ehdollistamisvaatimusten piiriin.

Mikäli suorille ulkomaisille investoinneille asetetaan uusia ehtoja, on huolehdittava niiden yhteensovituksista EU:n tuoreen ulkomaisten sijoitusten seurantaan koskevan asetuksen kanssa. EK pitää tärkeänä harkita myös, tulisiko kynnysarvojen olla esitettyä korkeampia tai voitaisiinko investointien kriteereihin sisällyttää siirtymäaikoja.

Muilta osin EK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Valmistusteollisuuden nopean kehittämisen alueet

EK toteaa, että valmistusteollisuuden nopean kehittämisen alueen tai alueiden selkeitä hyötyjä suomalaisyrityksille on vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska kotimainen toimintaympäristö on pääasiassa kunta- ja hankevetoinen. EK pitää siksi perusteltuna, että nopean kehittämisen alueen tai alueiden nimeäminen olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Tasapuolisen kohtelun ja reilun kilpailun näkökulmasta on myös tärkeää huolehtia siitä, että nopean kehittämisen alueet eivät saa erityiskohtelua esimerkiksi EU-hankerahoituksen, IPCEI- tai Tech Frontrunners -toimien kohdentamisessa. Vaikka yritysten sijoittautumis- ja investointipäätöksiä ohjaavat ensisijaisesti

markkinatekijät, esityksen mukaisilla alueella tarjottavilla tukitoimilla voi yksittäistapauksissa olla merkitystä päätöksenteolle.

Muilta osin EK yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Hallinto, seuranta ja arviointi

EK pitää valtioneuvoston tavoin välttämättömänä, että ehdotuksen jatkokäsittelyssä kiinnitetään erityistä huomiota sääntelyn ennakoitavuuteen, oikeasuhtaisuuteen ja tarkkarajaisuuteen. Erityisen tärkeätä on huolehtia siitä, että täytäntöönpanosäädösten ja delegoidun säädösvallan soveltamisalaan kuuluvien tahojen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään IAA:ssa riittävän tarkkarajaisesti. Samalla yrityksille ja viranomaisille aiheutuvan hallinnollisen taakan lisäys on pyrittävä pitämään mahdollisimman vähäisenä.